

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
МИНИСТЕРСТВО НА ОБРАЗОВАНИЕТО И НАУКАТА
МИНИСТЪР

ЗА П О В Е Д

№ РД 09 - 940/01.06.2009 г.

На основание чл. 36, ал. 2 от Закона за професионалното образование и обучение, във връзка с чл. 42, ал. 1 и ал. 2 от Наредба № 3 от 15.04.2003 г. за системата на оценяване, при спазване изискванията на чл. 66, ал. 1 и ал. 2 от Административнопроцесуалния кодекс и във връзка с организирането и провеждането на държавните изпити за придобиване степен на професионална квалификация за професията

У Т В Ъ Р Ж Д А В А М

Национална изпитна програма за провеждане на държавни изпити за придобиване на трета степен на професионална квалификация за професия код **542010 Десенатор на текстил**, специалност код **5420101 Десениране на тъкани плоски изделия** от професионално направление код **542 Производство на текстил, облекло, обувки и кожени изделия**, от Списъка на професиите за професионално образование и обучение по чл. 6 от Закона за професионалното образование и обучение.

Контрол по изпълнението на заповедта възлагам на Кирчо Атанасов – заместник-министър.

ДАНИЕЛ ВЪЛЧЕВ
ЗАМЕСТИК МИНИСТЪР-ПРЕДСЕДАТЕЛ И
МИНИСТЪР НА ОБРАЗОВАНИЕТО И НАУКАТА

МИНИСТЕРСТВО НА ОБРАЗОВАНИЕТО И НАУКАТА

НАЦИОНАЛНА ИЗПИТНА ПРОГРАМА

**ЗА ПРОВЕЖДАНЕ НА ДЪРЖАВНИ ИЗПИТИ ЗА ПРИДОБИВАНЕ
НА ТРЕТА СТЕПЕН НА ПРОФЕСИОНАЛНА КВАЛИФИКАЦИЯ**

	Код по СПОО	Наименование
Професионално направление	542	ПРОИЗВОДСТВО НА ТЕКСТИЛ, ОБЛЕКЛО, ОБУВКИ И КОЖЕНИ ИЗДЕЛИЯ
Професия	542010	ДЕСЕНАТОР НА ТЕКСТИЛ
Специалност	5420101	ДЕСЕНИРАНЕ НА ТЪКАНИ ПЛОЩНИ ИЗДЕЛИЯ

Утвърдена със Заповед № РД 09 - 940/01.06.2009 г.

София, 2009 година

I. ПРЕДНАЗНАЧЕНИЕ И ЦЕЛ НА ИЗПИТНАТА ПРОГРАМА

Националната изпитна програма е предназначена за организиране и провеждане на държавните изпити по теория и по практика на професията и специалността за придобиване на **трета** степен на професионална квалификация по професията **542010 Десенатор на текстил**, специалност **5420101 Десениране на тъкани плоски изделия** от професионално направление **542 Производство на текстил, облекло, обувки и кожени изделия**, от Списъка на професиите за професионално образование и обучение по чл. 6 от Закона за професионалното образование и обучение.

Целта на настоящата национална изпитна програма е да определи единни критерии за оценка на професионалните компетентности на обучаваните, изискващи се за придобиване на **трета** степен на професионална квалификация по изучаваната професия и специалност.

Националната изпитна програма е разработена във връзка с чл. 36 от Закона за професионалното образование и обучение (ЗПОО) в съответствие с Държавното образователно изискване за придобиване на квалификация (Наредба № 17 от 12.12.2006 г. за придобиване на квалификация по професия **Десенатор на текстил**, изд. ДВ, бр. 20 от 06.03.2007 г.).

Държавните изпити по теория и по практика на професията и специалността се провеждат в съответствие с изискванията на ЗПОО и Наредба № 3 от 15.04.2003 г. за системата на оценяване.

II. СЪДЪРЖАНИЕ НА НАЦИОНАЛНАТА ИЗПИТНА ПРОГРАМА

Настоящата национална изпитна програма съдържа:

- 1. За държавния изпит по теория на професията и специалността:**
  - а. Изпитните теми с план-тезиса на учебното съдържание.
  - б. Критерии за оценяване.
- 2. За държавния изпит по практика на професията и специалността:**
  - а. Указания за съдържанието на индивидуалните практически задания.
  - б. Критерии за оценяване.
- 3. Система за оценяване.**
- 4. Препоръчителна литература.**
- 5. Приложения:**
  - а. Примерен изпитен билет за държавния изпит по теория на професията и специалността.
  - б. Примерно индивидуално практическо задание.

III. ДЪРЖАВЕН ИЗПИТ ПО ТЕОРИЯ НА ПРОФЕСИЯТА И СПЕЦИАЛНОСТТА

1. Изпитни теми с план-тезис на учебното съдържание

2. Критерии за оценяване

Изпитна тема № 1: Проектиране на памучна тъкан в сплитка „лито“ за детско облекло с печатна рисунка

План-тезис:

- Описание на текстилната суровина, на физико-химичните ѝ свойства и избор на подходящи материали за конкретното изделие;
- Характеристика и изобразяване на сплитката „лито“;
- Техника и технология при изработването на тъканта;
- Декоративна композиция, орнаментика, цветоотделки и други особености при проектирането;
- Композиция на повтора;
- Апретурни операции, подготовка за печатане и печатни машини;
- Изпитване на текстилните материали;
- Суровини и материали на чужд език (по избор);
- Организация на производствения процес;
- Здравословни и безопасни условия на труд.

Примерна приложна задача/казус: Посочете изискванията за проектиране на тъкан за детско облекло.

Дидактически материали: Схеми на механизми, мостри на тъкани и др.

Критерии за оценяване на изпитна тема № 1:	Максимален брой точки
1. Познава текстилните материали, техните свойства и прави избор за конкретното изделие.	3
2. Изобразява сплитката в графичен вид.	5
3. Описва технологията и техниката за изработване на тъканта.	8
4. Описва последователността на проектиране на десена.	8
5. Разработва композицията на повтора.	8
6. Познава апретурните операции и машините за печатане.	5
7. Посочва подходящи методи за текстилните изпитвания.	5
8. Показва знания по чужд език.	3
9. Показва знания по икономически и трудово-правни въпроси.	3
10. Описва правилата за здравословни и безопасни условия на труд.	2
11. Решава приложната задача/казус.	10
Общ брой точки	60

Изпитна тема № 2: Проектиране на памучна тъкан в сплитка „лито“ за интериор (спално бельо) с печатна рисунка

План-тезис:

- Описание на текстилната суровина, на физико-химичните ѝ свойства и избор на подходящи материали за конкретното изделие;
- Характеристика и изобразяване на сплитката „лито“;
- Техника и технология при изработването на тъканта;
- Декоративна композиция, орнаментика, цветоотделки и други особености при проектирането;
- Композиция на повтора;
- Апретурни операции, подготовка за печатане и печатни машини;
- Изпитване на текстилните материали;
- Суровини и материали на чужд език (по избор);
- Нормиране на труда;
- Здравословни и безопасни условия на труд.

Примерна приложна задача/казус: Избройте търговските наименования на тъканите, изтъкани в сплитка „лито“. Посочете примери за използването на тези тъкани.

Дидактически материали: Схеми на механизми, мостри на тъкани и др.

Критерии за оценяване на изпитна тема № 2:	Максимален брой точки
1. Познава текстилните материали, техните свойства и прави избор за конкретното изделие.	3
2. Изобразява сплитката в графичен вид.	5
3. Описва технологията и техниката за изработване на тъканта.	8
4. Описва последователността на проектиране на десена.	8
5. Разработва композицията на повтора.	8
6. Познава апретурните операции и машините за печатане.	5
7. Посочва подходящи методи за текстилните изпитвания.	5
8. Показва знания по чужд език.	3
9. Показва знания по икономически и трудово-правни въпроси.	3
10. Описва правилата за здравословни и безопасни условия на труд.	2
11. Решава приложната задача/казус.	10
Общ брой точки	60

Изпитна тема № 3: Проектиране на памучна тъкан в сплитка „усилен кепър“ за интериор (покривка за маса) с печатна рисунка

План-тезис:

- Описание на текстилната суровина, физико-химичните ѝ свойства и избор на подходящи материали за конкретното изделие;
- Характеристика и изобразяване на сплитката „усилен кепър“;
- Техника и технология при изработването на тъканта;
- Декоративна композиция, орнаментика, цветоотделки и други особености при проектирането;
- Композиция на повтора;
- Апретурни операции, подготовка за печатане и печатни машини;
- Изпитване на текстилните материали;
- Суровини и материали на чужд език (по избор);
- Методи на мениджмънт;
- Здравословни и безопасни условия на труд.

Примерна приложна задача/казус: Избрийте други сплитки, подходящи за изработване на тъкан за покривки. Посочете характерните особености, с които те се отличават.

Дидактически материали: Схеми на механизми, мостри на тъкани и др.

Критерии за оценяване на изпитна тема № 3:	Максимален брой точки
1. Познава текстилните материали, техните свойства и прави избор за конкретното изделие.	3
2. Изобразява сплитката в графичен вид.	5
3. Описва технологията и техниката за изработване на тъканта.	8
4. Описва последователността на проектиране на десена.	8
5. Разработва композицията на повтора.	8
6. Познава апретурните операции и машините за печатане.	5
7. Посочва подходящи методи за текстилните изпитвания.	5
8. Показва знания по чужд език.	3
9. Показва знания по икономически и трудово-правни въпроси.	3
10. Описва правилата за здравословни и безопасни условия на труд.	2
11. Решава приложната задача/казус.	10
Общ брой точки	60

Изпитна тема № 4: Проектиране на памучна тъкан в сплитка „лито” с цветно сноване и с фигурална разцветка, предназначена за облекло („каре” за ризи)

План тезис:

- Описание на текстилната суровина и физико-химичните ѝ свойства;
- Характеристика и изобразяване на сплитката „лито”;
- Техника и технология при изработването на тъканта;
- Декоративна композиция, орнаментика и повтор;
- Цветоотделка и някои особености при проектирането;
- Апретурни операции;
- Организация на производствения процес;
- Суровини и материали на чужд език (по избор);
- Методи за изпитване на текстилни материали;
- Здравословни и безопасни условия на труд.

Примерна приложна задача/казус: Опишете какво влияние може да окаже използването на два вида прежди с различна линейна плътност.

Дидактически материали: Схеми на механизмите, мостри от тъкани.

Критерии за оценяване на изпитна тема № 4:	Максимален брой точки
1. Познава текстилните материали, техните свойства и прави избор за конкретното изделие.	3
2. Описва технологията и техниката за изработване на тъканта.	5
3. Познава апретурните операции.	8
4. Описва последователността на проектиране на десена.	8
5. Изобразява сплитката в графичен вид.	8
6. Разработва композицията на повтора.	5
7. Посочва подходящи методи за текстилните изпитвания.	5
8. Показва знания по чужд език.	3
9. Показва знания по икономически и трудово-правни въпроси.	3
10. Описва правилата за здравословни и безопасни условия на труд.	2
11. Решава приложната задача/казус.	10
Общ брой точки	60

Изпитна тема № 5: Проектиране на памучна тъкан със сплитка „Жакардово вътъчно дубле” за детско одеяло

План-тезис:

- Описание на текстилната суровина и физико-химичните ѝ свойства;
- Характеристика и изобразяване на сплитката „Жакардово вътъчно дубле”;
- Техника и технология при изработването на тъканта;
- Апретурни операции;
- Декоративна композиция, орнаментика и повтор;
- Цветоотделка и някои особености при проектирането;
- Методи на мениджмънт;
- Суровини и материали на чужд език (по избор);
- Изпитване на текстилните материали;
- Здравословни и безопасни условия на труд.

Примерна приложна задача/казус: Посочете с кои апретурни операции и защо могат да се постигнат най-добри експлоатационни качества на детското одеяло.

Дидактически материали: Схеми на механизмите, мостри от тъкани.

Критерии за оценяване на изпитна тема № 5:	Максимален брой точки
1. Познава текстилните материали, техните свойства и прави избор за конкретното изделие.	3
2. Описва технологията и техниката за изработване на тъканта.	5
3. Познава апретурните операции.	8
4. Описва последователността на проектиране на десена.	8
5. Изобразява сплитката в графичен вид.	8
6. Разработва композицията на повтора.	5
7. Посочва подходящи методи за текстилните изпитвания.	5
8. Показва знания по чужд език.	3
9. Показва знания по икономически и трудово-правни въпроси.	3
10. Описва правилата за здравословни и безопасни условия на труд.	2
11. Решава приложната задача/казус.	10
Общ брой точки	60

Изпитна тема № 6. Проектиране на памучна жакардова хавлиена кърпа

План-тезис:

- Описание на текстилната суровина и физико-химичните ѝ свойства;
- Характеристика и изобразяване на сплитката за хавлиена тъкан;
- Техника и технология при изработването на тъканта;
- Апретурни операции;
- Декоративна композиция, орнаментика и повтор;
- Цветоотделка и някои особености при проектирането;
- Организация на производствения процес;
- Суровини и материали на чужд език (по избор);
- Изпитване на текстилните материали;
- Здравословни и безопасни условия на труд.

Примерна приложна задача/казус: Избройте и направете кратка характеристика на основните свойства, които трябва да притежава хавлиената тъкан.

Дидактически материали: Схеми на механизми, мостри на хавлиени тъкани.

Критерии за оценяване на изпитна тема № 6:	Максимален брой точки
1. Познава текстилните материали, техните свойства и прави избор за конкретното изделие.	3
2. Описва технологията и техниката за изработване на тъканта.	5
3. Познава апретурните операции.	8
4. Описва последователността на проектиране на десена.	8
5. Изобразява сплитката в графичен вид.	8
6. Разработва композицията на повтора.	5
7. Посочва подходящи методи за текстилните изпитвания.	5
8. Показва знания по чужд език.	3
9. Показва знания по икономически и трудово-правни въпроси.	3
10. Описва правилата за здравословни и безопасни условия на труд.	2
11. Решава приложната задача/казус.	10
Общ брой точки	60

Изпитна тема № 7. Проектиране на копринен плат (естествена коприна) със сплитка „атлаз”, предназначен за дамско облекло, декориран с печатна рисунка

План-тезис:

- Описание на текстилната суровина и физико-химичните ѝ свойства;
- Характеристика и изобразяване на сплитка „атлаз”;
- Техника и технология при изработването на тъканта;
- Апретурни операции, подготовка за печатане и печатни машини;
- Декоративна композиция, орнаментика и повтор;
- Цветоотделка и някои особености при проектирането;
- Комуникации между фирмата и външната среда в съвременни условия;
- Суровини и материали на чужд език (по избор);
- Изпитване на текстилните материали;
- Здравословни и безопасни условия на труд.

Примерна приложна задача/казус: Опишете накратко начините за подобряване на свойствата на тъканите от естествена коприна.

Дидактически материали: Схеми на механизми, мостри на копринени тъкани.

Критерии за оценяване на изпитна тема № 7:	Максимален брой точки
1. Познава текстилните материали, техните свойства и прави избор за конкретното изделие.	3
2. Описва технологията и техниката за изработване на тъканта.	5
3. Познава апретурните операции.	8
4. Описва последователността на проектиране на десена.	8
5. Изобразява сплитката в графичен вид.	8
6. Разработва композицията на повтор.	5
7. Посочва подходящи методи за текстилни изпитвания.	5
8. Показва знания по чужд език.	3
9. Показва знания по икономически и трудово-правни въпроси.	3
10. Описва правилата за здравословни и безопасни условия на труд.	2
11. Решава приложната задача/казус.	10
Общ брой точки	60

Изпитна тема № 8: Проектиране на плат от естествена коприна със сплитка „атлаз”, предназначен за шал и декориран с печатна рисунка

План-тезис:

- Описание на текстилната суровина и физико-химичните ѝ свойства;
- Характеристика и изобразяване на сплитка „атлаз”;
- Техника и технология при изработването на тъканта;
- Апретурни операции, подготовка за печатане и печатни машини;
- Декоративна композиция, орнаментика и повтор;
- Цветоотделка и някои особености при проектирането;
- Основни предприемачески стратегии;
- Суровини и материали на чужд език (по избор);
- Изпитване на текстилните материали;
- Здравословни и безопасни условия на труд.

Примерна приложна задача/казус: Опишете предимствата на естествената коприна пред изкуствената и синтетичната коприна при изработване на шалове.

Дидактически материали: Схеми на механизми и мостри на копринени тъкани (естествена, изкуствена и синтетична).

Критерии за оценяване на изпитна тема № 8:	Максимален брой точки
1. Познава текстилните материали, техните свойства и прави избор за конкретното изделие.	3
2. Описва технологията и техниката за изработване на тъканта.	5
3. Познава апретурните операции.	8
4. Описва последователността на етапите при проектирането на десена.	8
5. Изобразява сплитката в графичен вид.	8
6. Разработва композицията на повтора.	5
7. Посочва подходящи методи за текстилните изпитвания.	5
8. Показва знания по чужд език.	3
9. Показва знания по икономически и трудово-правни въпроси.	3
10. Описва правилата за здравословни и безопасни условия на труд.	2
11. Решава приложната задача/казус.	10
Общ брой точки	60

Изпитна тема № 9: Проектиране на тъкан от камгарна прежда със сплитка „основно дубле” за дамски костюм („каре”)

План-тезис:

- Описание на текстилната суровина и физико-химичните ѝ свойства;
- Характеристика и изобразяване на сплитка „основно дубле”;
- Техника и технология при изработването на тъканта;
- Апретурни операции;
- Декоративна композиция, орнаментика и повтор;
- Цветоотделка и някои особености при проектирането;
- Предприемачеството като процес – основни елементи и фактори на влияние;
- Суровини и материали на чужд език (по избор);
- Изпитване на текстилните материали;
- Здравословни и безопасни условия на труд.

Примерна приложна задача/казус: Определете какви са показателите на текстилните материали, за да могат да се произведат камгарни прежди с най-добро качество. Обяснете твърдението си.

Дидактически материали: Схеми на механизми, мостри на камгарни тъкани.

Критерии за оценяване на изпитна тема № 9:	Максимален брой точки
1. Познава текстилните материали, техните свойства и прави избор за конкретното изделие.	3
2. Описва технологията и техниката за изработване на тъканта.	5
3. Познава апретурните операции.	8
4. Описва последователността на проектиране на десена.	8
5. Изобразява сплитката в графичен вид.	8
6. Разработва композицията на повтора.	5
7. Посочва подходящи методи за текстилните изпитвания.	5
8. Показва знания по чужд език.	3
9. Показва знания по икономически и трудово-правни въпроси.	3
10. Описва правилата за здравословни и безопасни условия на труд.	2
11. Решава приложната задача/казус.	10
Общ брой точки	60

Изпитна тема № 10: Проектиране на тъкан от шрайхгарна прежда със сплитка за двойна тъкан, предназначена за дамско връхно облекло

План-тезис:

- Описание на текстилната суровина и физико-химичните ѝ свойства;
- Характеристика и изобразяване на сплитка за двойна тъкан;
- Техника и технология при изработването на тъканта;
- Апретурни операции;
- Декоративна композиция, орнаментика и повтор, цветоотделка и някои особености при проектирането;
- Основни принципи за осъществяването на ефективни бизнес-комуникации във фирмата;
- Суровини и материали на чужд език (по избор);
- Изпитване на текстилните материали;
- Здравословни и безопасни условия на труд.

Примерна приложна задача/казус: Посочете какви са показателите на влакната за получаване на шрайхгарна прежда с най-добро качество. Обяснете твърдението си.

Дидактически материали: Схеми на механизми, мостри на различни видове влакна и на тъкани от шрайхгарна прежда.

Критерии за оценяване на изпитна тема № 10:	Максимален брой точки
1. Познава текстилните материали, техните свойства и прави избор за конкретното изделие.	3
2. Описва технологията и техниката за изработване на тъканта.	5
3. Познава апретурните операции.	8
4. Описва последователността на проектиране на десена.	8
5. Изобразява сплитката в графичен вид.	8
6. Разработва композицията на повтора.	5
7. Посочва подходящи методи за текстилните изпитвания.	5
8. Показва знания по чужд език.	3
9. Показва знания по икономически и трудово-правни въпроси.	3
10. Описва правилата за здравословни и безопасни условия на труд.	2
11. Решава приложната задача/казус.	10
Общ брой точки	60

Изпитна тема № 11: Уникатно проектиране на жакардова копринена тъкан с ланциран вътък за вратовръзки

План-тезис:

- Описание на текстилната суровина и физико-химичните ѝ свойства;
- Характеристика и изобразяване на жакардова сплитка с ланциран вътък;
- Техника и технология при изработването на тъканта;
- Апрегурни операции;
- Декоративна композиция, орнаментика и повтор;
- Цветоотделка и някои особености при проектирането;
- Основни предприемачески стратегии;
- Суровини и материали на чужд език (по избор);
- Изпитване на текстилните материали;
- Здравословни и безопасни условия на труд.

Примерна приложна задача/казус: Посочете и обяснете предимствата и недостатъците при използване на сплитки с щрайхгарна прежда.

Дидактически материали: Схеми на механизми и мостри на тъкани с щрайхгарна прежда.

Критерии за оценяване на изпитна тема № 11:	Максимален брой точки
1. Познава текстилните материали, техните свойства и прави избор за конкретното изделие.	3
2. Описва технологията и техниката за изработване на тъканта.	5
3. Познава апрегурните операции.	8
4. Описва последователността на проектиране на десена.	8
5. Изобразява сплитката в графичен вид.	8
6. Разработва композицията на повтора.	5
7. Посочва подходящи методи за текстилните изпитвания.	5
8. Показва знания по чужд език.	3
9. Показва знания по икономически и трудово-правни въпроси.	3
10. Описва правилата за здравословни и безопасни условия на труд.	2
11. Решава приложната задача/казус.	10
Общ брой точки	60

Изпитна тема № 12: Проектиране на единична жакардова тъкан от естествена коприна, предназначена за изработване на облекло

План-тезис:

- Описание на текстилната суровина и физико-химичните ѝ свойства;
- Характеристика и изобразяване на използваните сплитки;
- Техника и технология при изработването на тъканта;
- Апретурни операции;
- Декоративна композиция, орнаментика и повтор;
- Цветоотделка и някои особености при проектирането;
- Методи на мениджмънт;
- Суровини и материали на чужд език (по избор);
- Изпитване на текстилните материали;
- Здравословни и безопасни условия на труд.

Примерна приложна задача/казус: Обяснете какви възможности за разнообразяване на десените предоставят фигуралните разцветки.

Дидактически материали: Схеми на механизми и мостри на тъкани с десени с фигурални разцветки.

Критерии за оценяване на изпитна тема № 12:	Максимален брой точки
1. Познава текстилните материали, техните свойства и прави избор за конкретното изделие.	3
2. Описва технологията и техниката за изработване на тъканта.	5
3. Познава апретурните операции.	8
4. Описва последователността на проектиране на десена.	8
5. Изобразява сплитката в графичен вид.	8
6. Разработва композицията на повтора.	5
7. Посочва подходящи методи за текстилните изпитвания.	5
8. Показва знания по чужд език.	3
9. Показва знания по икономически и трудово-правни въпроси.	3
10. Описва правилата за здравословни и безопасни условия на труд.	2
11. Решава приложната задача/казус.	10
Общ брой точки	60

Изпитна тема № 13: Проектиране на изкуствена тъкан (вискоза) със сплитка „лито” и с печатна рисунка, предназначена за дамско облекло

План-тезис:

- Описание на текстилната суровина и физико-химичните ѝ свойства;
- Характеристика и изобразяване на сплитка „лито”;
- Техника и технология при изработването на тъканта;
- Апретурни операции; подготовка за печатане и печатни машини;
- Декоративна композиция, орнаментика и повтор;
- Цветоотделка и някои особености при проектирането;
- Основни принципи за осъществяване на ефективни бизнес-комуникации във фирмата;
- Суровини и материали на чужд език (по избор);
- Изпитване на текстилните материали;
- Здравословни и безопасни условия на труд.

Примерна приложна задача/казус: Обяснете колко възможни десена могат да се получат при създаване на фигурална разцветка с еднакво сноване и соване.

Дидактически материали: Схеми на механизми и мостри на тъкани.

Критерии за оценяване на изпитна тема № 13:	Максимален брой точки
1. Познава текстилните материали и техните свойства, прави избор за конкретното изделие.	3
2. Описва технологията и техниката за изработване на тъканта.	5
3. Познава апретурните операции и машините за печатане.	8
4. Описва последователността на проектиране на десена.	8
5. Изобразява сплитката в графичен вид.	8
6. Разработва композицията на повтор.	5
7. Посочва подходящи методи за текстилните изпитвания.	5
8. Показва знания по чужд език.	3
9. Показва знания по икономически и трудово-правни въпроси.	3
10. Описва правилата за здравословни и безопасни условия на труд.	2
11. Решава приложната задача/казус.	10
Общ брой точки	60

Изпитна тема № 14: Проектиране на тъкан от синтетична коприна със сплитка „креп” и с печатна рисунка, предназначена за дамско облекло

План-тезис:

- Описание на текстилната суровина и физико-химичните ѝ свойства;
- Характеристика и изобразяване на сплитка „креп”;
- Техника и технология при изработването на тъканта;
- Апретурни операции; подготовка за печатане и печатни машини;
- Декоративна композиция, орнаментика и повтор;
- Цветоотделка и някои особености при проектирането;
- Основни принципи за осъществяване на ефективни бизнес-комуникации във фирмата;
- Суровини и материали на чужд език (по избор);
- Изпитване на текстилните материали;
- Здравословни и безопасни условия на труд.

Примерна приложна задача/казус: Посочете и опишете накратко какви начини за олекотяване на тъкани познавате.

Дидактически материали: Схеми на машини за печатане и мостри на печатани олекотени тъкани.

Критерии за оценяване на изпитна тема № 14:	Максимален брой точки
1. Познава текстилните материали и техните свойства, прави избор за конкретното изделие.	3
2. Описва технологията и техниката за изработване на тъканта.	5
3. Познава апретурните операции и машини за печатане.	8
4. Описва последователността на проектиране на десена.	8
5. Изобразява сплитката в графичен вид.	8
6. Разработва композицията на повтор.	5
7. Посочва подходящи методи за текстилни изпитвания.	5
8. Показва знания по чужд език.	3
9. Показва знания по икономически и трудово-правни въпроси.	3
10. Описва правилата за здравословни и безопасни условия на труд.	2
11. Решава приложната задача/казус.	10
Общ брой точки	60

Изпитна тема № 15: Проектиране на вълнена тъкан със сплитка „жакардово вътъчно дубле” (с един чист и три смесени ефекта) за одеяло, предназначено за обзавеждане на хотели

План-тезис:

- Описание на текстилната суровина и физико-химичните ѝ свойства;
- Характеристика и изобразяване на сплитка „жакардово вътъчно дубле”;
- Техника и технология при изработването на тъканта;
- Апретурни операции;
- Декоративна композиция, орнаментика и повтор;
- Цветоотделка и някои особености при проектирането;
- Основни принципи за осъществяване на ефективни бизнес-комуникации във фирмата;
- Суровини и материали на чужд език (по избор);
- Изпитване на текстилните материали;
- Здравословни и безопасни условия на труд.

Примерна приложна задача/казус: Колко начина за получаване на крепови сплитки познавате и кой според вас е най-подходящ за дадената тема.

Дидактически материали: Схеми на машини и мостри на вълнени тъкани със сплитка „жакардово вътъчно дубле”.

Критерии за оценяване на изпитна тема № 15:	Максимален брой точки
1. Познава текстилните материали, техните свойства и прави избор за конкретното изделие.	3
2. Описва технологията и техниката за изработване на тъканта.	5
3. Познава апретурните операции и машините за печатане.	8
4. Описва последователността на проектиране на десена.	8
5. Изобразява сплитката в графичен вид.	8
6. Разработва композицията на повтора.	5
7. Посочва подходящи методи за текстилните изпитвания.	5
8. Показва знания по чужд език.	3
9. Показва знания по икономически и трудово-правни въпроси.	3
10. Описва правилата за здравословни и безопасни условия на труд.	2
11. Решава приложната задача/казус.	10
Общ брой точки	60

Изпитна тема № 16: Проектиране на единична памучна жакардова тъкан за обзавеждане на детска градина

План-тезис:

- Описание на текстилната суровина и физико-химичните ѝ свойства;
- Характеристика и изобразяване на единична жакардова тъкан – сплитки по избор;
- Техника и технология при изработването на тъканта;
- Апретурни операции;
- Декоративна композиция, орнаментика и повтор;
- Цветоотделка и някои особености при проектирането;
- Основни принципи за осъществяване на ефективни бизнес-комуникации във фирмата;
- Суровини и материали на чужд език (по избор);
- Изпитване на текстилните материали;
- Здравословни и безопасни условия на труд.

Примерна приложна задача/казус: Определете кои показатели в калкулацията на тъканта се променят при прилагане на технологичната операция „олекотяване на тъканите”.

Дидактически материали: Схеми на машини и мостри на олекотени тъкани.

Критерии за оценяване на изпитна тема № 16:	Максимален брой точки
1. Познава текстилните материали, техните свойства и прави избор за конкретното изделие.	3
2. Описва технологията и техниката за изработване на тъканта.	5
3. Познава апретурните операции и машини за печатане.	8
4. Описва последователността на проектиране на десена.	8
5. Изобразява сплитката в графичен вид.	8
6. Разработва композицията на повтора.	5
7. Посочва подходящи методи за текстилни изпитвания.	5
8. Показва знания по чужд език.	3
9. Показва знания по икономически и трудово-правни въпроси.	3
10. Описва правилата за здравословни и безопасни условия на труд.	2
11. Решава приложната задача/казус.	10
Общ брой точки	60

*Изпитна тема № 17: Проектиране на памучна тъкан в сплитка „вафел”,
предназначена за горно дамско облекло*

План-тезис:

- Описание на текстилната суровина и физико-химичните ѝ свойства;
- Характеристика и изобразяване на сплитката „вафел”;
- Техника и технология при изработването на тъканта;
- Апретурни операции;
- Декоративна композиция, орнаментика и повтор;
- Цветоотделка и някои особености при проектирането;
- Нормиране на труда;
- Суровини и материали на чужд език (по избор);
- Изпитване на текстилните материали;
- Здравословни и безопасни условия на труд.

Примерна приложна задача/казус: Избройте и опишете накратко начините за олекотяване на тъкани, които познавате.

Дидактически материали: Схеми на машини и мостри на олекотени тъкани.

Критерии за оценяване на изпитна тема № 17:	Максимален брой точки
1. Познава текстилните материали и техните свойства, прави избор за конкретното изделие.	3
2. Описва технологията и техниката за изработване на тъканта.	5
3. Познава апретурните операции.	8
4. Описва последователността на проектиране на десена.	8
5. Изобразява сплитката в графичен вид.	8
6. Разработва композицията на повтор.	5
7. Посочва подходящи методи за текстилни изпитвания.	5
8. Показва знания по чужд език.	3
9. Показва знания по икономически и трудово-правни въпроси.	3
10. Описва правилата за здравословни и безопасни условия на труд.	2
11. Решава приложната задача/казус.	10
Общ брой точки	60

Изпитна тема № 18: Проектиране на тъкан от шрайхгарна прежда със сплитка „изместен” или „пречупен кепър”.

План-тезис:

- Описание на текстилната суровина и физико-химичните ѝ свойства;
- Характеристика и изобразяване на сплитката „изместен или пречупен кепър”;
- Техника и технология при изработването на тъканта;
- Апретурни операции;
- Декоративна композиция, орнаментика и повтор;
- Цветоотделка и някои особености при проектирането;
- Нормиране на труда;
- Суровини и материали на чужд език (по избор);
- Изпитване на текстилните материали;
- Здравословни и безопасни условия на труд.

Примерна приложна задача/казус: Избройте факторите, които влияят при съставянето на калкулация за изработването на даден артикул.

Дидактически материали: Схеми на машини и мостри от различни видове тъкани.

Критерии за оценяване на изпитна тема № 18:	Максимален брой точки
1. Познава текстилните материали, техните свойства и прави избор за конкретното изделие.	3
2. Описва технологията и техниката за изработване на тъканта.	5
3. Познава апретурните операции.	8
4. Описва последователността на проектиране на десена.	8
5. Изобразява сплитката в графичен вид.	8
6. Разработва композицията на повтор.	5
7. Посочва подходящи методи за текстилни изпитвания.	5
8. Показва знания по чужд език.	3
9. Показва знания по икономически и трудово-правни въпроси.	3
10. Описва правилата за здравословни и безопасни условия на труд.	2
11. Решава приложната задача/казус.	10
Общ брой точки	60

2. Критерии за оценяване

Комисията по оценяване на изпита по теория на професията и специалността, назначена със заповед на директора на училището/ръководителя на обучаващата институция, определя за всеки критерий конкретни показатели, чрез които да се диференцира конкретният брой присъдени точки.

IV. ДЪРЖАВЕН ИЗПИТ ПО ПРАКТИКА НА ПРОФЕСИЯТА И СПЕЦИАЛНОСТТА

1. Указания за съдържанието на индивидуалните практически задания

Чрез държавния изпит по практика на професията и специалността се проверяват и оценяват професионалните умения и компетентности на обучаваните, отговарящи на трета степен на професионална квалификация.

Изпитът по практика на професията и специалността се състои в **проектиране на десен за тъкан с различно предназначение и създаване на композиция на повтор, като се спазват законите на композицията и изискванията за оригиналност и естетика.**

Индивидуалното изпитно задание съдържа пълното наименование на училището/обучаващата институция, празни редове за попълване имената на обучавания, квалификационната форма, началната дата и началния час на изпита, краен срок на изпита – дата и час, темата на индивидуалното практическо задание и изискванията към крайния резултат от изпълнението на заданието. По решение на комисията могат да се дадат допълнителни указания, които да подпомогнат обучавания при изпълнение на индивидуалното практическо задание.

Индивидуалните практически задания се изготвят от комисията за провеждане и оценяване на изпита по практика на професията и специалността в училището/обучаващата институция. Броят на изготвените задания трябва да бъде поне с един повече от броя на явяващите се в деня на изпита. Всеки обучаван изтегля индивидуалното си практическо задание, в което веднага саморъчно написва трите си имена.

2. Критерии за оценяване

За всяко индивидуално практическо задание комисията по провеждане и оценяване на изпита по практика на професията и специалността, назначена със заповед на директора на училището/ръководителя на обучаващата институция, разработва показатели по критериите, определени в таблицата.

Пример:

№	КРИТЕРИИ	ПОКАЗАТЕЛИ	Макси мален брой точки	Те жест
1.	Спазване на правилата за здравословни и безопасни условия на труд и опазване на околната среда. <i>Забележка: Този критерий няма количествено изражение, а качествено. Ако обучаваният по време на изпита създава опасна ситуация, застрашаваща собствения му живот или живота на други лица, изпитът се прекратява и на обучавания се поставя оценка слаб (2).</i>	<i>1.1 Избира и използва правилно лични предпазни средства; 1.2. Разпознава опасни ситуации, които биха могли да възникнат в процеса на работа, и реагира по подходящ начин; 1.3. Съобразява дейността си с изискванията за опазване на околната среда.</i>		<i>да/не</i>

2.	Ефективна организация на работното място.	2.1. Подготвя и поддържа чисто работното място; 2.2. Спазва технологичната и трудовата дисциплина.	5 5	10
3.	Подбор, разчитане и ползване на технологичната документация, необходима при подготовката за работа и при проектирането на десена.	3.1. Проявява съобразителност и демонстрира знания при избора на началните параметри в бъдещата композиция на десена; 3.2. Подбира и ползва правилно необходимата справочна литература.	6 4	10
4	Изработване на проекта.	4.1. Изработва сам идеен проект за тъкан според условията на изпитната задача; 4.2. Разработва композицията на повтората; 4.3. Мултиплицира проекта на тъканта според изпитното задание; 4.4. Презентира по интригуващ начин и защитава убедително резултата на своя труд.	10 10 5 15	40
Общ брой точки			60	

Посочва се максималният брой точки, които се поставят при пълно, вярно и точно изпълнение на показателя. Те са в съответствие с посочените в Държавното образователно изискване за придобиване квалификация по професията **Десенатор на текстил**.

V. СИСТЕМА ЗА ОЦЕНЯВАНЕ

Максималният брой точки за всяка изпитна тема или за всяко изпитно задание е 60. Неправилният отговор се оценява с 0 точки. Непълният отговор се оценява с част от точките за верен и пълен отговор.

Преминаването от точки в цифрова оценка съгласно чл. 7, ал. 4 от Наредба № 3 от 2003 г. за системата на оценяване се извършва по следната формула:

Цифрова оценка = общият брой точки от всички критерии : 10

Получената цифрова оценка се изчислява с точност до 0,01.

Оценяването на писмените работи от държавния изпит по теория е в съответствие с чл. 46 от Наредба № 3 от 2003 г. за системата на оценяване.

Изпълнението на практическото задание от държавния изпит по практика се оценява в съответствие с чл. 48 от Наредба № 3 от 2003 г. за системата на оценяване.

VI. ПРЕПОРЪЧИТЕЛНА ЛИТЕРАТУРА

1. Тилева, Ц. и кол. Строеж и анализ на тъканите. Техника, 1989.
2. Пашамов, Д. и кол. Процеси и машини в тъкачното производство. Техника, 1991.
3. Атанасов, Д. и кол. Технология на тъкачеството. Техника, 1980.
4. Митова, Б. Изпитване на текстилните материали. Техника, 1991.
5. Венкова, М. Текстилно материалознание. Техника, 1988.
6. Войкова, А. Икономика. Мартилен, 2003.
7. Годоров, К. Предприемачество и мениджмънт. Мартилен, 2006.
8. Тенчева, Бизнес комуникации. Нови знания, 2006.
9. Бояджиев, К. и кол. Проектиране на тъкани.
10. Тилева, Ц. Композиция на текстилната рисунка.

VII. АВТОРСКИ КОЛЕКТИВ

1. Маргарита Дойчинова – Професионална гимназия по текстил и облекло
„Добри Желязков”, гр. Сливен
- 2.. Гергана Величкова – Професионална гимназия по текстил и облекло
„Добри Желязков”, гр. Сливен
3. Лъчезар Василев – Професионална гимназия по текстил и облекло
„Добри Желязков”, гр. Сливен
4. Мария Иванова – Професионална гимназия по текстил и облекло
„Добри Желязков”, гр. Сливен

VIII. ПРИЛОЖЕНИЯ

а) Примерен изпитен билет

.....
(пълно наименование на училището/обучаващата институция)

**ДЪРЖАВЕН ИЗПИТ ПО ТЕОРИЯ НА ПРОФЕСИЯТА И СПЕЦИАЛНОСТТА
ЗА ПРИДОБИВАНЕ НА ТРЕТА СТЕПЕН НА ПРОФЕСИОНАЛНА
КВАЛИФИКАЦИЯ**

по професията код 542010 Десенатор на текстил

специалността код 5420101 Десениране на тъкани площни изделия

Изпитен билет №.....

Изпитна тема: .....

(изписва се точното наименование на темата)

План-тезис: .....

.....

.....

Приложна задача: .....

Описание на дидактическите материали:.....

Председател на изпитната комисия:.....

(име, фамилия)

(подпис)

Директор/Ръководител на обучаващата институция:.....

(име, фамилия)

(подпис)

(печат на училището/обучаващата институция)

б) Примерно индивидуално практическо задание

.....
(пълно наименование на училището/обучаващата институция)

**ДЪРЖАВЕН ИЗПИТ ПО ПРАКТИКА НА ПРОФЕСИЯТА И СПЕЦИАЛНОСТТА
ЗА ПРИДОБИВАНЕ НА ТРЕТА СТЕПЕН НА ПРОФЕСИОНАЛНА
КВАЛИФИКАЦИЯ**

по професията код 542010 Десенатор на текстил

специалността код 5420101 Десениране на тъкани площни изделия

Индивидуално практическо задание №.....

На ученика/обучавания .....
(трите имена на ученика/обучавания)

от .....клас/курс,
начална дата на изпита: ..... начален час: .....
крайна дата на изпита: ..... час на приключване на изпита:.....

1. Да се .....
(вписва се темата на изпитното задание)

2. Указания (инструкции/изисквания) за изпълнение на практическото задание:
.....
.....
.....

УЧЕНИК/ОБУЧАВАН: .....
(име, фамилия) (подпис)

Председател на изпитната комисия:.....
(име, фамилия) (подпис)

Директор/Ръководител на обучаващата институция:.....
(име, фамилия) (подпис)
(печат на училището/обучаващата институция)